

Problém a problematika

Ve skutečnosti nikdy nemáme před sebou jednotlivý problém, ale vždycky jde jen o jedno z ohnisek mnohem širší problematiky. O tom, co se stává v rámci nějaké problematiky jejím ohniskem či jedním z jejích ohnisek, nerozhoduje jen záměr a perspektiva toho, kdo k problematice přistupuje, ale také a dokonce především něco jako „duch doby“ nebo prostě doba sama. Pro každou dobu lze třeba ve filosofii považovat za ústřední jen některé problémy (některá témata). Nejde o to, že ostatní problémy nebo témata jsou upozaděny nebo odsunuty stranou; právě naopak, většina skutečných problémů a skutečných témat zůstává problémy a tématy ve všech dobách (jsou ovšem výjimky, ale to teď nebudeme probírat). Jde spíše o to, že struktura celkové problematiky se proměňuje, některé problémy (obvykle ty, kterých si nikdo nevšimne, nebo spíše ty, pro něž chybí účinný přístup a už vůbec nějaké řešení) se stávají hlavními a jiné se od nich odvozují, a tento vztah se může s příchodem nových otázek a nových problémů změnit. A ty nové problémy vlastně nejsou nikdy tak docela nové, nýbrž nové je na nich především to, že se teď začínají jevit jako hlavní a rozhodující. A jednotlivý problém může vystávat jako hlavní a ústřední vždycky jen na pozadí širší problematiky, tedy vlastně jakýmsi přesunem těžiště a „váhy“.

(Písek, 030504-4.)